

VAJENIŠTVO

KAZALO VSEBINE

1. KAJ JE VAJENIŠTVO	2
1.1. ZAKONSKA PODLAGA	2
2. IZVAJANJE VAJENIŠTVA	2
3. POSTOPEK VKLJUČITVE VAJENCA	3
3.1. POGODBA O VAJENIŠTVU	3
3.2. REGISTRACIJA POGODBE	4
4. OBVEZNOSTI IZ NASLOVA IZVAJANJA VAJENIŠTVA	4
4.1. VAJENIŠKA NAGRADA	5
4.2. POVRAČILO STROŠKOV	5
4.3. ZAVAROVANJE	5
5. SOFINANCIRANJE IN POVRAČILA STROŠKOV DELODAJALCEM	6

1. KAJ JE VAJENIŠTVO

Vajeništvo je oblika srednjega poklicnega izobraževanja (IV. stopnja oz. 3-letni programi), pri katerem se najmanj 50 % izobraževalnega programa izvede kot praktično usposabljanje z delom pri delodajalcu.

Preko vajeništva mladi pridobijo tiste kompetence, ki jih delodajalci resnično potrebujejo, delodajalci pa imajo možnost vzgoje in izbire najboljšega kadra. Podjetja dijake skozi dolgotrajno vključevanje dobro spoznajo, kar jim kasneje olajša odločitev glede morebitne zaposlitve.

Poklicno izobraževanje po vajeniškem sistemu pri nas ni nekaj novega. Med drugim se je izvajalo tudi že v času samostojne Slovenije, vendar je bilo zaradi slabega interesa leta 2006 ukinjeno.

Struktura gospodarstva se je od takrat precej spremenila in pojavila se je potreba po ponovnem zagonu. Tako je v šolskem letu 2017/2018 steklo pilotsko preverjanje različnih modelov v različnih dejavnostih.

1.1. ZAKONSKA PODLAGA

Podlaga za izvajanje je [Zakon o vajeništvu \(ZVaj\)](#), ki je pričel veljati v novembru 2017.

2. IZVAJANJE VAJENIŠTVA

Trenutno se vajeniški sistem izobraževanja izvaja za naslednja poklicna področja: oblikovalec kovin - orodjar, strojni mehanik, slikopleskar, mizar, gastronomske in hotelirske storitve, kamnosek, papirničar, steklar.

Naštete programe po vajeniškem sistemu zaenkrat izvajajo le nekatere [srednje šole](#).

V sistem se lahko vključijo vsa podjetja z naštetih poklicnih področij, ki imajo [verificirana učna mesta](#), kar pomeni, da imajo ustrezne materialne in kadrovske pogoje.

Verifikacijo učnega mesta opravljajo pristojne zbornice ([GZS](#), [OZS](#)).

Podjetja pred začetkom vsakega šolskega leta pri pristojni zbornici posebej **najavijo učna mesta, predvidena za vajeniški sistem.**

Pri izvajanju izobraževanja **delodajalci in šole sodelujejo** z namenom zagotavljanja kakovostnega izvajanja izobraževalnega programa, pri čemer je delodajalec odgovoren za kakovost praktičnega usposabljanja z delom, šola pa za kakovost izobraževalnega dela v šoli. Sodelovanje med šolo in podjetjem se opredeli v načrtu izvajanja vajeništva. **Načrt izvajanja vajeništva** je dokument, ki ga **pripravita šola in delodajalec** ter se sklene med pristojno zbornico, delodajalcem in šolo izvajalko izobraževalnega programa

3. POSTOPEK VKLJUČITVE VAJENCA

Vajenec je dijak, ki se izobražuje za pridobitev srednje poklicne izobrazbe v vajeniški obliki izobraževanja in ni zaposlen v podjetju.

3.1. POGODBA O VAJENIŠTVU

Pogoj za vključitev dijaka – vajenca je sklenjena **pogodba o vajeništvu**. Pogodbo o vajeništvu skleneta vajenec in delodajalec pred vpisom v šolo in velja za čas, ko je vajenec vpisan v šolo.

Pogodba o vajeništvu vsebuje (4. odstavek 16. čl ZVaj):

1. osebno ime, datum in kraj rojstva, državljanstvo, stalno oziroma začasno bivališče vajenca, kontaktne podatke vajenca (telefon, e-naslov),
2. osebno ime, stalno oziroma začasno bivališče staršev oziroma drugega zakonitega zastopnika vajenca, ki je mladoleten,
3. davčno številko ali enotno matično številko občana (v nadaljnjem besedilu: EMŠO) vajenca ter transakcijski račun vajenca,
4. predhodno izobrazbo vajenca,
5. naziv, poslovni naslov, sedež, davčno številko in vrsto dejavnosti delodajalca,
6. kraj opravljanja praktičnega usposabljanja z delom,
7. ime izobraževalnega programa, po katerem se bo izobraževal vajenec, in naziv poklicne izobrazbe, za katero se bo usposabljal,
8. šolsko leto in letnik, v katerega se bo vajenec vpisal po sklenitvi pogodbe,
9. pričetek in trajanje pogodbe,
10. časovno razporeditev in razčlenitev praktičnega usposabljanja z delom,

11. osebno ime mentorja,
12. pogoje, pod katerimi se pogodba lahko podaljša zaradi neizpolnjenih obveznosti vajenca v šoli, in razloge za prenehanje pogodbe,
13. pravice in obveznosti delodajalca in vajenca,
14. prepoved, da delodajalec vajenca ne bo obremenjeval z deli, ki niso povezana z njegovim praktičnim usposabljanjem z delom,
15. določilo o dnevnem ali tedenskem času in razporeditvi praktičnega usposabljanja z delom,
16. določilo o znesku mesečne vajeniške nagrade v denarni obliki, ki pripada vajencu, in morebitnih drugih plačilih,
17. določilo o povračilu stroškov v zvezi z delom,
18. plačilno obdobje, plačilni dan in način izplačevanja vajeniške nagrade, stroškov v zvezi z delom in morebitnih drugih plačil in
19. navedbo kolektivnih pogodb, ki zavezujejo delodajalca, oziroma splošnih aktov delodajalca, ki določajo pogoje dela.

3.2. REGISTRACIJA POGODBE

Sklenjeno vajeniško pogodbo nato podjetje **predloži v registracijo pristojni zbornici**. Le-ta v postopku registracije preveri skladnost pogodbe o vajeništvu z zakonom in pogodbo registrira.

4. OBVEZNOSTI IZ NASLOVA IZVAJANJA VAJENIŠTVA

Po 1. odstavku 19. čl. ZVaj so obveznosti delodajalca – izvajalca vajeništva naslednje:

1. vajencu skladno z izobraževalnim programom zagotoviti kakovostno praktično usposabljanje z delom na verificiranem vajeniškem učnem mestu,
2. vajencu omogočiti izpolnjevanje obveznosti po izobraževalnem programu v šoli,
3. vajencu v skladu s kolektivno pogodbo oziroma do 15. dne v mesecu za pretekli mesec na transakcijski račun vajenca, odprt v Republiki Sloveniji, izplačevati vajeniško nagrado, določeno s tem zakonom,
4. vajencu zagotavljati varno in zdravo delo v skladu s predpisi,
5. varovati in spoštovati vaječev osebno ter upoštevati in ščititi vaječev zasebnost,
6. vajencu poleg počitnic v skladu s šolskim koledarjem omogočiti še najmanj šest prostih delovnih dni za pripravo na zaključni izpit,
7. vajencu nalagati le dela, ki so določena v izobraževalnem programu za doseg učnih ciljev na praktičnem usposabljanju z delom,

8. voditi evidence na področju dela in socialne varnosti v skladu z zakonom,
9. zagotoviti zdravstvene preglede, ki ustrezajo tveganjem za varnost in zdravje pri delu,
10. imeti registrirano vajeniško pogodbo pri pristojni zbornici,
11. izpolnjevati druge s pogodbo o vajeništvu dogovorjene obveznosti.

Poleg navedenega mora delodajalec vajencu tudi omogočiti, da se seznanijo z vsebino kolektivne pogodbe, ki zavezuje delodajalca, oziroma splošnega akta, ki določa njegove pravice, obveznosti in odgovornosti ter upoštevati ustrezno regulativo glede prepovedi nadlegovanja in trpinčenja na vajeniškem učnem mestu, prepovedi diskriminacije in varovanja dostojanstva vajenca pri praktičnem usposabljanju z delom.

4.1. VAJENIŠKA NAGRADA

20. čl ZVaj določa, da je delodajalec dolžan vajencu izplačevati vajeniško nagrado mesečno v denarni obliki.

Mesečni znesek vajeniške nagrade ne sme biti nižji od:

- 250 eurov za prvi letnik;
- 300 eurov za drugi letnik in
- 400 eurov za tretji letnik.

4.2. POVRAČILO STROŠKOV

Delodajalec mora vajencu za čas praktičnega usposabljanja z delom zagotoviti povračilo stroškov prehrane in prevoza, stroškov v zvezi s službeno potjo in terenski dodatek na enak način in v višini, kot velja za delavca, zaposlenega pri delodajalcu.

4.3. ZAVAROVANJE

Vajenci so v času vključevanja zavarovani za primer invalidnosti in smrti, ki je posledica poškodbe pri delu ter za poškodbo pri delu in poklicno bolezen. Sredstva za plačilo stroškov zavarovanja delodajalcem zagotavlja ministrstvo, pristojno za izobraževanje.

5. SOFINANCIRANJE IN POVRAČILA STROŠKOV DELODAJALCEM

Delodajalci, ki se bodo odločili za sodelovanje pri poskusnem uvajanju vajeništva, so upravičeni do:

- sofinanciranja stroškov mentorstva in nagrade vajencu v višini 2000 € (za 56 tednov izobraževanja v podjetju v treh letih za enega vajenca) s strani MIZŠ
- sofinanciranja prevoznih stroškov vajenca na praktično usposabljanje ter prehrane med praktičnim usposabljanjem s strani Ministrstva za gospodarstvo.
- povračila stroškov zavarovanja vajencev s strani MIZŠ.

POVEZAVE ZA VEČ INFORMACIJ:

- o [spletna stran GZS](#)
- o [spletna stran OZS](#)
- o [Uradni list \(ZVaj\)](#)